

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philippi Melanchthonis Grammatica Latina

Melanchthon, Philipp

Wittebergae, 1621

Caput II. Syntaxis nominum intransitivum in genere

[urn:nbn:de:bsz:31-112308](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-112308)

△ Quid est Syntaxis Transitiva?

Est in qua voces, ex quibus constat oratio, ad diversas personas referuntur. *ut, Liber Ciceronis; Argentum vilius auro. Vir dignus laude. Verbero Davum. Davus verberatur ab hero.*

Dicitur & Syntaxis Rectionis.

CAPUT II.

SYNTAXIS NOMINUM

Intransitiva in genere.

REGULA I.

- 1.2. * Adjectivum¹ & Substantivum,² eodem Genere, Numero, & Casu coherent.

ut:

Amicus certus, in re incerta cernitur. [*Enn. apud Cic. Lal.*]

3. *Tres³ Equi. Quingve millia.*

Nam tua res agitur, paries quum proximus ardet. *Hor. st. lib. 1. ep. 18.*

Forma viros neglecta decet. *Ovid. l. 1. de arte.*

4. *Homo nihili,⁴ nauci. Eiusmodi ingenia.*

† Nota. Participium Passivum inter duo Substantiva positum, regulariter cum Præcedente quoad Genus convenire debet. *ut:*

Verbum factum caro; non facta.

Iullia nata homo; non natus.

Bonosus Imperator, quum vitam laqueo finisset, dictus est Amphora pendens; [*Flav. Vo. pisc. in vita illius*] *non, dicta.*

REGU.

INTRANSITIVA.

241

REGULA II.

* Relativum, ¹ cum antecedente ² Substantivo, necesse est Genere & Numero consentire. ut:

R. 2.

Quo semel est imbuta recens, servabit odorem

Testa diu. Horat. l. 1. ep. 2.

Samia mihi mater fuit; ea habitabat Rhodi.

Ter. Eun. 1. 2.

Casu autem convenire necesse non est.

Nam is sequenti Nomini, Verbo, vel Propositioni respondet. ut:

Habeo tibi honorem, quo dignus es.

Accepi literas, quæ ad me scriptæ sunt.

Hic est liber, de quo quærebam.

Exceptio.

† I. Relativum inter duo Substantiva diversorum Generum positum, tam ³ Sequenti, quam Antecedenti, rectè respondet.

3.

Antecedenti, ut passim extat. v. g. Ovid. 1.

Met.

Unus erat toto natura vultus in orbe,

quem dixere Chaos.

Sequenti. ⁴ ut: Sal. Catil.

Est locus in carcere, quod Tullianum appellatur.

4.

Idem velle & idem nolle, ea demum firma est amicitia. Salust. ib.

Animal plenum consilii, quem vocamus Hominem. Cic.

† II. Relativa Accidentis [ut, *Qualis, Quantum, Quotus* &c.] Genus, Numerum, & Casum

Q

Casum

Casum mutantur à Substantivis, quibus proximè cohærent. *ut:*

Talis est civitas, quales sunt mores principum.
Tanta cuiusque sunt bona vel mala, quantum est animus qui illa sustinet. Cic. 2. Tusc. qp.

† III. Quum ad Verbum, vel totam orationem præcedentem, Relativum infertur; Neutro genere plerumque ponitur. *ut, In tempore ad eam veni, quod rerum omnium est primum. Ter. Heaut. 2. 3. Qui habet saltem, quod in te est. Ter.*

7. † IV. Quando Relativum *Qui, Quæ, Quod*, antecedenti Substantivo præponitur; venustè cum eo cohæret eodem Genere, Numero & Casu. *ut.*

Quam quisque novit artem, in hac se exercent.
Quæ prima innocentis mihi defensio est oblata, suscepi. Cic. pro Sylla.

REGULA III.

* Substantivum cum Substantivo in eodem casu poni non potest, nisi per Appositionem.

1. * Quid est Appositio? 1
 Appositionem vocant, I. Quando duo vel plura² Substantiva, eodem Casu, absque Coniunctione, de eadem re dicuntur. *ut.*
 Effodiuntur opes irritamenti a malorum. Ovid.
 Marcus Tullius Cicero Consul. Nos poma.
 Vinum absinthites, aromatites, &c.

II. Quando

II. Quando
 Feminini Generis
 tur Adjectivum
 tum. ut:
 Dra summum bo
 Fama malam. q.

Nora. † I.
 mobile; etiam
 debent. ut: Gl
 vidtrices, non v
 non magistra.
 Amatoris & Ne
 ut: Aquila, rex a
 rex reliquarum.
 multorum.

† II. Si alt
 gulare, alterum
 tim si unum sit
 alterum Appel
 Adjectivum vel
 Genere & Num
 licia nostre, tu
 Bucephalam, delicia
 Nave, mercures,
 Virg. l. Æn. Si
 Genere autem dif
 tur Adjectivum ve
 præterito + Subst
 spondet. ut:

II. Quando Substantivo Masculini aut
Fœminini Generis Græcorum more addi-
tur Adjectivum Neutrum Substantivè posi-
tum. ut :

Deus summum bonum, non nisi bene potest agere.
Fama malum, quo non aliud velocius ullum.

NOTA. † I. Si alterum substantivum est
mobile; etiam Genere & Numero convenire
debent, ut: *Gladius ultor, non ultrix. Lauri*
victrices, non victores: Usus magister artium,
non magistra. Pecunia regina, non rex. Sed
Famaois & Neutris, jungitur Masculinum.
ut: *Aquila, rex avium, non regina. Hec Apis,*
ex reliquarum. Tempus discipulus & magister
multorum.

Δ II. Si alterum Substantivum est Sin-
gulare, alterum Plurale, vel contrà; præfer-
ra si unum sit Proprium aut quasi Propriū,
alterum Appellativum: tunc quod infertur
Adjectivum vel Verbum, potius Singulari,
Genere & Numero respondet. ut: *Tullia, de-*
licie nostræ, tuum munusculum flagitat. Cic.
ucephalus, delicia Alexandri, generosus fuit.
Nate, meæ vires, mea magna potentia solus.
Surg. 1. En. Si verò Numero conveniunt,
Genere autem discrepant, tunc quod infer-
tur Adjectivum vel Verbum, ei quod magis
præ altero Substantivi locum sustinet, re-
pondet. ut :

3.

4.

Q 2

Fama

244 DE SYNTAXI NOMINUM

Fama, malum quo non aliud velocius ullum.

Parva metu primo. [non, Parvum.]

Quum duo fulmina nostri Imperii, Cneius & Publius Scipiones, extincti occidissent. Cic. Alexander & Caesar, duæ illæ aquilæ, quæ totum ferme orbem pervolarunt, usi sunt simbolo, μηδὲν ἀναπαύσασθαι.

REGULA IV.

† Duo vel plura Substantiva, per Conjunctionem aut Præpositionem copulata, requirunt Substantivum vel Adjectivum plurale.

1. *ut:*

2. *Odium & metus, pessimi ad diuturnitatem custodes.*

Dæmonem & Pythiam Pythagoreos, ferunt hoc animo inter se fuisse. Cic. 3. Off.

Fors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone siccat. Ovid. 2. Metam.

REGULA V.

† Interrogativum & Redditivum Nomina, Casu convenire debent, si ad IDEM Verbum respondetur, ut:

1. *Cuius est sententia? Ciceronis.*

2. *Quis me sequitur? Nemo. Ego. Nos.*

3. *Uter fratrum venit? Neuter. Petrus.*

3. *Quot annorum est? Trium.*

4. *Cuius interest? Nostrum omnium.*

4. *Quotuplum datur tibi? Triplum.*

4. *Quotus es in ordine? Primus, Secundus, &c.*

Quæ

INTR

Quædem invenit? Cuius? Romanus

Δ I. Quum cum aliis Nominibus Interrogativum dare contingit. Quanti emptus est? Cuius scilicet es? Quot annorum

Δ II. Quum

ritus; Possessoris; Possessiva autem Verbum ad quod Cuius est hæc oratio.

fr. Cuius puerum a Tuum Cuius pecuniæ an

Vog. Si verò ad D

tur; Cuius quocumque natura Verbi &

Quis fecit? Nescis. Quis me sequitur?

Cuius est hic Liber? Estne hic liber tuus?

Quis est auctor huius trivi. Præd

Quot habet annos? Quæ

Qualem invenisti? Egrotum, Valentem, &c.
Cuius es? Romanus, Europaeus, Mundanus. 5.

Exceptio.

Δ I. *Quum* per Verbum quaeritur, quod cum aliis Nominibus alio Casu constructur; Interrogativum & Redditivum Casu discordare contingit. *ut.* 6.

Quanti emptus est Liber? Duabus drachmis.

Cuius secta es? Sum Peripateticus.

Quot annorum est? Est quadragenarius. Est trimulus.

Δ II. *Quum* per Pronomen *Cuius* quaeritur; Possessoris nomen Genitivo subicitur; Possessiva autem Pronomina eo casu, quem Verbum ad quod responderetur, requirit. *ut:*

Cuius est haec oratio? Ciceronis, Mea, Tua, Nostra. 7.

Cuius puerum adduxisti? Pamphili, Meum, Tuum.

Cuium pecus? an Meliboei? Non. Verum Aegonis. Virg. 3. Ecl.

† Si vero ad *DIVERSUM* Verbum responderetur; Casus quoque diversus esse potest, pro natura Verbi & totius phrasos. *ur:*

Quis fecit? Nescio. Me laet.

Quis me sequitur? Neminem video [sc. Sequi.]

Cuius est hic Liber? Petrus est possessor.

Estne hic liber tuus? Non

Quis est autor huius libri? Audio Ciceroni eum tribui. Predicant autorem Ciceronem.

Quot habet annos? Est quadragenarius, Est trimulus.

Q 3

IN

8. Δ In Interrogationibus quæ per Verba^s fiunt, idem est intelligendum; ubi commodissimè ad Personale respondetur per Personale; ad Impersonale, per Impersonale. ut:
9. *Scriptisti? Scripsi.* *Tunc fecisti? Non feci.*
An non dixi hoc futurum? Dixi. Ter. And. 3. 5.
Quid agitur? Statur. Sedetur. Egetur acriter.
Difcitur. Luditur.

10. Δ Similiter in Interrogationibus, quæ per Adverbia^{ro} fiunt, commodè etiam per Adverbia eiusdem significationis respondetur, si modò vocabula suppeditantur. ut:
- Unde venit? Cœlitus. Desuper.*
Quò tendis? Huc. Isthuc, Illuc, Eò, Infrò, Foras.
Quomodo vales? Benè, Malè, Mediocriter.
Quando venies? Cras, Perendie.
Quorsum cecidit? Dextrorsum, Sinistrorsum.
Quoties audivisti? Ter, Quater, Quingvies, Decies.

- $\square$ Sæpè autem fit, ut vel ex natura conceptus, vel si conceptus est idem, tamè vel ex inopia vocum, vel ex varietate phrasium; nec per Nomina, nec per Verba, nec per Adverbia, simili voce responderi possit. Tunc ergò ex sensu conformis¹¹ responsio est faciendâ, eaq; ex aliis Regulis Syntaxeos iudicanda. ut:
11. *Quis fecit? Nescio. Aiunt Scipionem fecisse.*
Chaream tuam vestem detraxit? Factum.
Et pro te hic deductus est? Ita. Ter. Eun. 4. 4.
Unde venis? Lipsiâ. E templo. Ex Anglia.

Quomo-

Quomodo vales? A
 Quo vales? Lipsiâ
 Empium
 Quotus es in ordi

C
 SYNTA
 Intend

A
 † In Numeris
 va in uniuersis
 currunt; sed si
 angentur. ut:
 Amos ducentos
 vixi. Or
 Bin mille equite
 Aliquoties cen

K
 † Mille S
 Cardinalibus v
 Duo millia v
 Centena mill
 † Sed numer
 sive Centena m
 Adverbis auger
 Ter millena milli
 [Sexto, T

Quomodo valet? Egrotat.

Quò vadis? Lipsiam. In templum. Ad patrem.

Emptum panes.

Quotus es in ordine? Occupo primum locum.

CAPUT III.

SYNTAXIS NOMINUM

Intransitiva in Specie Numeralium.

REGULA I.

† In Numeralibus nunquam duo Adjectiva in unius eiusdemq; digiti prolatione concurrunt; sed si opus¹ est, Adverbiis Numeri augentur. ut:

Annos ducentos vixit. Annos bis² centum vixi. Ovid. l. 12. Met.

Bis mille equites. Bis millesimus annus.

Aliquoties centena millia Erratorum.

REGULA II.

† Mille Substantivum augetur numeris Cardinalibus vel Distributivis. ut:

Duo millia virorum. Centum millia.

Centena millia. Millena millia.

† Sed numerus, qui ultra Centum millia,¹ sive Centena millia, aut Millena millia est, Adverbiis augetur. ut: *Decies centena millia.*

Ter millena millia. Tricies centum millia.

[Sueton. Jul.]

2 4

Ab